

Eyðun Elttør og Karsten Hansen á oljuferð til Alaska

Komandi sunnudag fara landsstýrismenninir í oljumálum og fíggjarmálum á kunningarferð til Alaska. Saman við teimum eru eisini 14 umboð fyri ymsar stovnar. Ferðalagið skal vitja amerikanska oljufelagið ARCO og annars síggja, hvussu oljuvinnan og fólkíð og samfelagið í Alaska annars hava staðið seg í útviklinginum seinastu 30 árin

JAN MÜLLER

Ikki meira enn heimaftur komin av fyrstu ferð síni í uttanánum skaf Eyðun Elttør, landsstýrismadur í oljumálum aftur av landinum. Hesar ferð gongur leiðin í ein heilt annars heimspart, men framvegis er tað oljan, sum kallar.

Komandi sunnudag fara ikki læri enn 16 feroingar til Alaska, og í mest í hesum stóra ferðalagnum eru tveir landsstýrismenn. Umframt oljumálaráðharran verður eisini landsstýrismadurin í fíggjarmálum, Karsten Hansen við á ferðini til Alaska. Hini umboðini eru m.a. frá Oljufyrirsitingini, Fróðskaparsetrinum, Fiskirannsóknarstovnunum, Mentamálastyrinum, Landsverkfrøðingsstovnunum, Menningarstovnunum og fjølmóðunum.

Tað er amerikanska oljufelagið Arco, ið saman við hinum feløgnum í oljubólki, sum arbeidir á feroyska økinum, Texaco, Conoco og Murphy, hevur boðið feroysku umboðunum at vitja í Alaska. Talan er um at síggja, hvussu Arco arbeidir, hvussu oljuvinnan hevur ment seg í landinum, hvussu fólkíð hevur tikið móti henni, hvørjar avleiðingar hon hevur havt á samfelagið har og hvussu roynt verður at verja naturuna.

Fyrri steður á ferðini er London, har vitjað verður á hövuðsskrivstovnu hjá Arco. Síðani verður farið við fløgari til Seattle í Oregon, og harðani víðari til Anchorage í Alaska. Har Arco hevur sína hövuðsstað. Higan verður farið við fløgari til Prudhoe Bay heilt har norðuri. Har liggja stóru oljukeldurnar og oljan, sum verður flutt gjøgnum tær 800 fjórðingar longu oljuleiðingarnar til Valdez oljuhavnina fyrri sunnan.

Eisini skulu feroingar vitja í Barrow, sum er norðasta búplassið í hesum partinum av heiminum. Her búa bert 1200 fólk, og ætlanin er, at feroingarir skulu hitta inuitfólkið, sum býr her.

Eitt av endamálinum við túrinum er eisini at vísa feroingum, hvussu tað hevur eydnast at liva upp til tey sera ströngu umhvørviskrøvini frá myndugleikunum.

Tað er greitt, at umframt at síggja, hvussu oljuvinnan og eitt so viðkvamt land hóska saman, so verður eisini møguleiki hjá eitt nú landsstýrismanninum í fíggjarmálum at hoyra,

hvussu myndugleikarnir og oljufelögin hava megnað at gera avtalur um skatt og avgjöld.

Stórt ríkið

Tað er ein sannroynd, at oljan hevur skapt stórt ríkið í hesum risastóra amerikanska statinum, ið er størri enn alt Europa tilsamans. Kortini búa hvussu ikki læri enn 800.000 fólk her, av teimum eru 200.000 inuitar. Hini eru tiltyttar mestur ódum statum í USA.

Vælfærdin frá oljuni er so mikið stór, at tu rindar ikki skatt í Alaska. Meðal inntøkan hjá einum íbúga er millum 350.000 og 400.000 kr. Aftrat hesum fáa allir íbúgar eina ferð um árið ein kekk uppá 14.000 kr. sendandi.

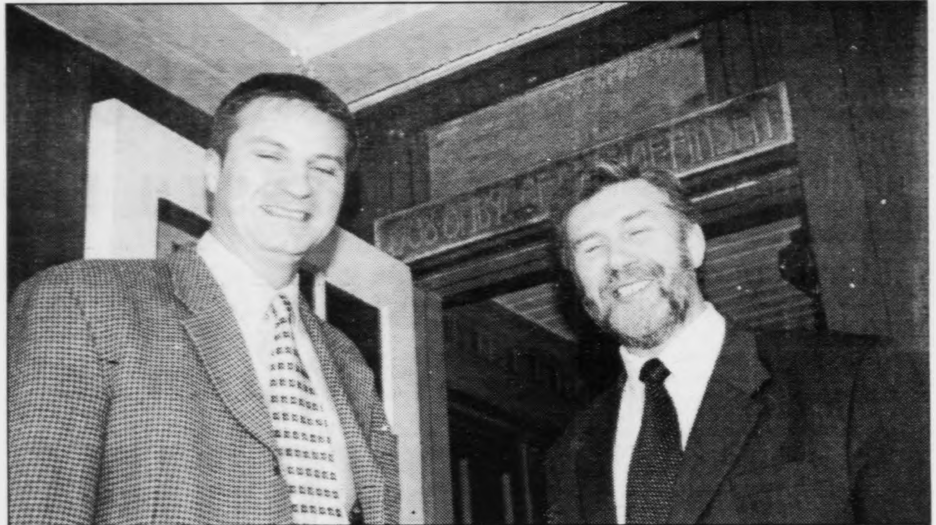
Eins og hjá norðmonnum fer ein stórur partur av avgjaldinum frá oljufeløgnum í ein oljuggunn, sum er ætlaður at brúka úr, tá verri tíðir koma.

Sosialurin skilur, at amerikanska oljufelagið Arco meir tað vera áhugavert hjá fólkunum í einum nýggjum og eisini sera viðkvomum náttúruøki sum Føroyum at síggja, hvussu oljuvinnan hevur ávirkað - uppá gott og ilt - eitt annað land og tess íbúgar. Hóast feroingar hugar til mest hava sæð, hvussu norðmenn og bretar hava boðið seg at, so kundi tað verið áhugavert at hugt heilt aðrar staðir eisini. Eisini verður met, at tað kann vera sera áhugavert fyrri feroingar, sum nú skulu til at áseta reglur og treytir til oljufelögin, ikki minst á umhvørvisøkinum, men eisini tá talan er um at áseta skattir og avgjöld, at hyggja á gongdini í Alaska. Her er talan um eina eins spennandi søgu sum tann um Norðsjógvin.

Nýgg oljuleiðing

Tað eru tveir stóru oljufeløg, sum arbeida í Alaska. Umframt Arco er tað eisini BP. Hesi bæði felögin royndu nú at fáa loyvi til at bora eftir olju í nýggjum økjum har norðuri, í tí teir nevna tað órørda Wilderness. Tað er óvíst um felögin fáa loyvi til tess, tí mong halda tað vera skeiðt at nema tey náttúruvøkru og fullkomiliga óspiltu økini har norðuri og vesturi í Alaska.

Oljusamtakið, sum hevur boðið feroingunum til Alaska, hevur arbeitt við Føroyar í eina tíð. Fyrst vóru bert Texaco og Conoco við, men seinna eru eisini Murphy Oil og her til seinast Arco komin uppá. Tað er

Texaco, sum er operatørur. Samtakið hevur nógvar teigar vestan fyrri Bretland, og nú vónar tað at kunna vera við í leiðingini við Føroyar eisini.

Føroya ferðalagið verður í Alaska í eina viku.

Á kortinum niðan fyrri síggja vit Anchorage fyrri sunnan, vit síggja oljuleiðingina, sum gongur gjøgnum alt Alaska til oljufeltini í Prudhoe Bay og longur vesturi síggja vit Barrow. Óll hesi plássini skal feroyska ferðalagið vitja

Ein av fremstu jarðfrøðingunum hjá Arco, Chris Atkinson stendur á odda fyrri kanningunum á feroyskum øki. Her hittir hann Eyðun Elttør, oljumálaráðharran í Tinganesi. Mynd jan

